

TJÄNSTESKRIVELSE

Individ- och familjeomsorgsförvaltningen
Lena Sörsten

Individ och familjeomsorgsnämnden

Remissvar departementspromemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende - förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)

Dnr: IFON/2020:173

Förslag till beslut

Individ- och familjeomsorgsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens förslag till remissvar och skicka det till Regeringskansliet som sitt eget.

Sammanfattning

Departementspromemorian ”Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende” ska komplettera beredningsunderlaget till betänkandet ”Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende”. Individ- och familjeomsorgsnämnden är utvald att ge remissvar till Regeringskansliet utifrån aktuell promemoria.

Ärendebeskrivning

Aktuell departementspromemoria ska komplettera beslutsunderlaget till betänkandet ”Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112). Remissvar beträffande ovanstående betänkande lämnade Individ- och familjeomsorgsnämnden 2018. I betänkandet föreslås att insatsen skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen (SoL), som en ny placeringsform för vuxna och barn som medföljande till vuxen vårdnadshavare. Det föreslås vidare att skyddat boende ska vara tillståndspliktigt och omfattas av nya kvalitetskrav. Förslag lämnas också att barn i skyddat boende ska omfattas av samma regelverk som andra placerade barn, vilket bl.a. innebär att socialnämnden noga ska följa barnens vistelse där. Förändringar föreslås också i skollagen för att tydliggöra att de barn, de elever, som vistas i skyddat boende i en annan kommun ska ha rätt att bli mottagna i en skola i kommunen de vistas i samt fullfölja påbörjad gymnasieutbildning eller liknande när de återvänder till hemkommunen. Under beredningen av betänkandet i Regeringskansliet har det kommit fram att förslagen bör kompletteras i vissa avseenden vilka presenteras i aktuell promemoria. I promemorian föreslås en rad förslag på nya laglydelser och dessa föreslås träda i kraft 1 januari 2022. Förslag om lagstiftning för att ge socialnämnden befogenhet att omedelbart kunna placera ett barn tillsammans med en vårdnadshavare är det område som remissvaret till stor del fokuserar på.

TJÄNSTESKRIVELSE

Förvaltningens rekommendation

Förvaltningen har tagit del av och bedömt departementspromemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång. Förvaltningen instämmer delvis i de förslag och konsekvenser som promemorian presenterar och rekommenderar nämnden att anta föreslaget till remissvar och skicka det till Regeringskansliet som sitt eget.

Förvaltningen instämmer till det förslag som lämnas i 6 kap 13 a § föräldrabalken (FB) kring möjligheten för socialnämnden att besluta om att utökade åtgärder får vidtas utan den andre vårdnadshavarens samtycke om det krävs med hänsyn till barnets bästa. Förslaget gäller för de barn som står under vårdnad av två vårdnadshavare. Den föreslagna utökningen avser dels *p 5. en placering i ett sådant boende som avses i 6 kap. 1 a § socialtjänstlagen, eller 6. val eller byte av förskoleenhet eller skolenhet med anledning av att barnet placerats i ett sådant boende som avses i 6 kap. 1 a § socialtjänstlagen*. Liksom det påtalas i betänkandet behöver socialnämnden dock utöver detta ha möjligheter att kunna agera till barns omedelbara skydd då är det inte alltid möjligt eller lämpligt att utröna båda vårdnadshavarnas samtycke till föreslagen insats/åtgärd. Det förslag som lämnas i betänkandet om ändring i *lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) kring omedelbart omhändertagande och omedelbar placering enligt 6 b §* ger nödvändig möjlighet för socialnämnden att vid behov agera skyndsamt. Som betänkandet problematiserar kring, saknas ibland möjlighet att i ett inledande skede på ett säkert sätt inhämta båda vårdnadshavarnas ställningstagande och samtycke till placering på skyddat boende. I den typ av våldssituation som kan föregå behov av placering på skyddat boende är det ofta nödvändigt, med hänsyn till barnets säkerhet och hälsa, att både beslut och placering kan ske omedelbart. Att i det läget bromsa upp processen för att inhämta samtycke skulle kunna äventyra barnets möjlighet att erhålla nödvändigt skydd. Genom förslagets förfarande i mål och ärende om beslut om omedelbar placering ska offentligt biträde som regel förordnas för barnet och för barnets vårdnadshavare. Förvaltningen instämmer i det förslaget då den vårdnadshavare som inte vistas med barnet genom offentligt biträde tillförsäkras ett rättssäkert stöd i processen. Den vårdnadshavare som inte är placerad tillsammans med barnet upplever nog många gånger ett utanförskap i det förfarande som socialnämnden måste vidta. Även om socialnämnden agerar till skydd för barnet kan det uppfattas som att socialnämnden tar ställning för den vårdnadshavare som barnet placeras tillsammans med. Att både barn och vårdnadshavare erhåller ett offentligt biträde med uppgift att företräda respektive part kan skapa en bättre jämvikt och ökad rättssäkerhet i processen och i situationen.

Förvaltningen instämmer också i förslaget i 6 b § LVU om att placering endast får beslutas för barn som fyllt 15 år om de själv samtycker till det. Det skydd som ges vid placering i just skyddat boende utgår från att den placerade medverkar till de skyddsåtgärder som behövs. Även innan barnet fyllt 15 år är det angeläget att utröna barnets inställning och samtycke till placering på skyddat boende. Om det placerade barnet inte själv samtycker till placering i skyddat boende kan det finnas skäl att överväga andra placeringsformer. Ett barn som inte samtycker till placering medverkar inte säkert till att hemlighålla vistelseadress och kan även riskera att röja identitet för andra placerade på stället.

TJÄNSTESKRIVELSE

I enligt med promemorians förslag instämmer förvaltningen till ändring i socialtjänstlagen (SoL), 7 kap 1 §, där det föreslås att ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) yrkesmässigt får bedriva 1. Verksamhet i form av stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. Om socialnämnden ska besluta om placering för barn i skyddat boende bedöms det viktigt att socialnämnden kan luta sig mot att placeringsformen skyddat boende är reglerat och kontrollerat av IVO. Barn som behöver socialnämndens skydd utifrån våldsutsatthet har samma rätt som alla andra barn som behöver placeras till stöd och skydd, till en placeringsform som omgärdas av IVO:s granskning och tillståndsreglering.

Punkt 3.5 handlar om att barn och unga i skyddat boende ska ha rätt till utbildning i vistelsekommunen. Förvaltningen stödjer promemorians förslag om tydliggörande av barns och ungas rätt till utbildning under tiden de vistas i skyddat boende. Att barn och unga ska ges rätt att delta i förskola och skola bedöms vara en mycket viktig aspekt för att säkerställa att våldsutsatta barn i skyddat boende inte riskerar att få sämre utbildningsförutsättningar. För ungdomar över 15 år är samtycke till placering i skyddat boende en nödvändig förutsättning för att placering ska kunna genomföras. Att kunna garantera dessa ungdomar rätt till utbildning under tiden i skyddat boende bedöms vara angeläget för att motivera våldsutsatta ungdomar att samtycka till placering i skyddat boende. I dagsläget bygger barns och ungas möjlighet till utbildning under tiden de vistas i skyddat boende på överenskommelser mellan kommuner. Då placering på skyddat boende kan ske över hela landet utgör det en svårhanterlig modell för att säkerställa barn och ungas rätt till utbildning.

Konsekvenser

Barn föreslås kunna placeras tillsammans med vårdnadshavare på skyddat boende och bestämmelser om barns utredning, vårdplan och genomförandeplan föreslås gälla på motsvarande sätt som för exempelvis barns placeringar i hem för vård eller boende. Under avsnittet kring konsekvenser för kommuner presenteras slutsatsen att den tillkommande arbetsuppgiften om att underställa förvaltningsrätten ett beslut om omedelbar placering utgör ett tillägg om mindre omfattning. Promemorian gör med hänvisning till ovanstående slutsatsen att det därför inte föranleder någon ökad utredningskostnad för barn som placeras i skyddat boende, ett ställningstagande som förvaltningen inte delar. I dagsläget betraktas barn som vistas på skyddat boende som medföljande till vuxna vårdnadshavare, det vill säga barnens står helt utan beslut om placering för egen del. Den förändring som presenteras där skyddat boende ska bli en tillståndspliktig verksamhet som står under IVO:s granskning föranleder förvaltningen att göra bedömningen att kommunens kostnad för placering i skyddat boende kommer att öka radikalt. Bedömningen är att när skyddade boenden behöver tillstånd för sin verksamhet kommer kommunens kostnad för skyddat boende att öka. Vidare menar förvaltningen att det lagförslag som presenteras där det ska bli möjligt att fatta beslut om bistånd till barn och unga för placering i skyddat boende tillsammans med vuxen vårdnadshavare medför en rad tillkommande moment i handlägningsförfarandet som tillsammans med ökad placeringskostnad utgör betydande kostnadsökning inom ärendeslaget. I dagsläget när en våldsutsatt vårdnadshavare vänder sig till socialnämnden och beviljas skyddat boende så inleder

TJÄNSTESKRIVELSE

socialnämnden som regel även en utredning avseende barnet. Det är dock inte ovanligt att barnets utredning avslutas i samband med att barnet följer med föräldern till det skyddade boendet. Utredningen avslutas då barnets behov av skydd bedöms vara uppfyllt genom vistelsen på skyddat boende. Socialnämnden fattar i regel inte något beslut om insats för barnet när det följer med sin vårdnadshavare till skyddat boende. Om socialnämnden i enlighet med promemorians förslag istället beviljar insats i form av skyddat boende även för barnet, gör förvaltningen bedömningen att utredningen kommer att pågå under en betydligt längre tid. Då socialnämnden i det fallet har till ansvar att både iordningställa alla nödvändigt dokument kopplat till ärendets handläggning samt har ett ansvar att följa upp beviljad insats är detta exempel på sådana tillkommande moment i utredningsförfarandet för socialnämnden. Förvaltningens uppfattning är att betänkandes förslag kommer att medföra mer än obetydliga ökning av utrednings- och insatskostnader för socialnämnden.

Förvaltningen delar promemorians ställningstagande om att tidiga insatser är avgörande för att på sikt påverka utvecklingen kring våld i nära relationer. Likaledes delas uppfattningen att förslagen i promemorian förväntas innebära att våldsutsatta barn i högre utsträckning än tidigare får tillgång till vård och omsorg som utgår från deras egna behov.

Barnrättsperspektivet

De förslag som lämnas i betänkandet omfattar barn i skyddat boende, en väldigt utsatt grupp i samhället som har vårt att göra sin egen röst hörd. Att stärka dessa barns rätt till adekvat stöd i rätt tid och från rätt instans är avgörande för att tillgodose dessa barns behov. Barnrättsperspektivet ska bland annat tillgodoses genom att Barnkonventionens grundprinciper om barn rätt till likvärdiga villkor, barns bästa i fokus, barns rätt till liv och utveckling samt barns rätt att komma till tals ska följas. Förvaltningen gör bedömningen att remissvaret har ett tydligt fokus på att stärka barns rättigheter till likvärdiga villkor. Förvaltningens bedömning är också att remissvaret är inriktat på att barnrättsperspektivet för våldsutsatta barn ska stärkas.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen ställer sig tveksam till de ekonomiska konsekvenser som promemorian beskriver för kommuner. Där framställs att sett till utredningsförfarandet som helhet bedöms den tillkommande arbetsuppgiftens karaktär vara av mindre omfattning och därför inte föranleda någon ökad utredningskostnad för barn som placeras i skyddat boende. Förvaltning gör bedömningen att utredningsförfarandet och det uppföljningsansvar som ankommer förvaltningen när det gäller barn som placeras i skyddat boende inte kommer att vara endast av mindre omfattning. Vidare gör förvaltningen bedömningen att förslagen för barn i skyddat boende till sin helhet kommer att innebära betydande ekonomiska konsekvenser för kommunen. I dagsläget krävs inget tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för skyddade boenden, men enligt promemorians förslag ska detta vara krav om barn ska placeras i skyddat boende. Förvaltningen gör bedömningen att detta kommer att innebära att placering på skyddat boende kostnadsmissigt kommer att likställas kostnaden för placering på Hem för vård eller boende, HVB. Ovanstående förändring kommer att öka kommunens kostnader för barn i skyddat boende.

TJÄNSTESKRIVELSE

Beslutsunderlag

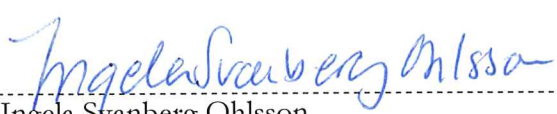

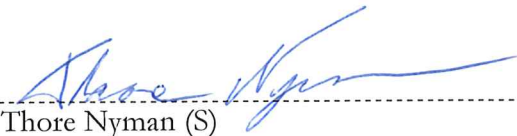
Tjänsteskrivelse daterad den 5 oktober 2020

Skickas till

Planeringschef, individ- och familjeomsorgsförvaltningen
Socialdepartementet

Lena Sörsten
Utvecklingsledare

Catarina Odenberg
Förvaltningschef

Plats och tid	Kommunhuset i Märsta Sammanträdeslokal: Matsilver Måndag den 19 oktober 2020, kl. 16.00 – 17.00
Beslutande	Anna Malm Kelfve (M), ordförande Kurt Pettersson (KD), vice ordförande Thore Nyman (S), andre vice ordförande Karolina Holst (M) Karolina Windefalk (MP)
Ersättare	Dag Reistad (L) Kerstin Eriksson (KD) Madeleine von Sydow (S) Anders Lässman (S)
Övriga närvarande	Catarina Odenberg, förvaltningschef Anna-Karin Åberg, planeringschef Ingela Svanberg Ohlsson, nämnssekreterare Lena Sörsten, utvecklingsledare (§ 50)
Paragrafer	§ 45 - § 51
Justerings plats och tid	Kommunhuset i Märsta, tisdag den 20 oktober kl. 16.00
Underskrifter	
Sekreterare	 ----- Ingela Svanberg Ohlsson
Ordförande	 ----- Anna Malm Kelfve (M)
Justerare	 ----- Thore Nyman (S)

§ 50

Remissvar på departementspromemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende - förslag till bestämmelser rörande bl. a omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16)

Beslut

Individ- och familjeomsorgsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens förslag till remissvar och skicka det till Regeringskansliet som sitt eget.

Sammanfattning

Departementspromemorian ”Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende” ska komplettera beredningsunderlaget till betänkandet ”Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende”. Individ- och familjeomsorgsnämnden är utvald att ge remissvar till Regeringskansliet utifrån aktuell promemoria.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad den 5 oktober 2020
Departementspromemorian Ds 2020:16

Skickas till

Socialdepartementet
Regeringskansliet
Planeringschef, individ- och familjeomsorgsförvaltningen

